

Avfallshanteringens investeringsprogram 2025–2044

Hallitus 11.10.2024 § 112

Föredragande
Beredare

Verkställande direktör Tommi Fred
Avfallshanteringens sektorchef Petri Kouvo, Byggnadschef Juha Lipsanen,
e-post förnamn.efternamn@hsy.fi

Bakgrund

HRM:s investeringsprogram för avfallshantering är en del av planeringssystemet

för investeringar. Planeringssystemet innehåller en investeringsstrategi och ett investeringsprogram för avfallshantering. Avfallshanteringens investeringsprogram omfattar planerade investeringar inom avfallshantering för åren 2025–2044. Investeringsprogrammet är en plan som utarbetas vartannat år. Det föregående investeringsprogrammet utarbetades för åren 2023–2032. Utgångspunkten för utarbetandet av investeringsprogrammet har varit HRM:s strategi 2030 och avfallshanteringens investeringsstrategi 2030 samt de behovskartläggningar av investeringar som uppdaterades 2023–2024. Investeringsprogrammet för avfallshantering har för första gången utarbetats för 20 år, medan det föregående investeringsprogrammet utarbetades för 10 år och HRM:s strategi och investeringsstrategi fram till år 2030. Investeringarnas 20 års planeringsperiod sträcker sig därmed längre än den strategiska planeringsperioden, så fler investeringar har presenterats än i den strategiska planeringsperioden på 10 år. Kostnaderna har i investeringsprogrammet granskats precis som tidigare år via investeringskorgar, där avfallshanteringens investeringarna har delats in i tre huvudhelheter och 15 korgar. Huvudhelheterna är investeringar som är baserade på lokaltjänster, investeringar som är baserade på behandlingstjänster och andra investeringar. De behandlingsbaserade investeringarna har dessutom delats in i två delhelheter, som är hantering av miljökonsekvenser samt utveckling av områden och funktioner. Som hjälp vid utarbetandet av investeringsprogrammet har man använt en ekonomisk modell, där man har granskat investeringarnas ekonomiska förutsättningar och alternativ i enlighet med målet om en balanserad ekonomi.

Medlemsstädernas utlåtanden på begäran av styrelsen

HRM:s styrelse behandlade 14.6.2024 den preliminära verksamhets- och ekonomiplanen för åren 2025–2027 och beslutade att begära utlåtanden av medlemsstäderna om planen som grund för planens fortsatta beredning. Utlåtanden inhämtades från alla medlemsstäder. På sitt möte 20.9.2024 beslutade styrelsen att anteckna en sammanfattning av medlemsstädernas utlåtanden för kännedom. Medlemsstäderna har i sina utlåtanden fäst uppmärksamhet vid balanseringen av ekonomin, som påverkas av HRM:s höga investeringsnivå och den skuldsättning som detta medför. I samband med detta ansågs det viktigt att förbättra produktiviteten och kostnadskontrollen. Dessutom betonades säkerställandet av verksamhetens kontinuitet, i samband med vilket säkerhetsinvesteringar ansågs nödvändiga för att säkerställa driftsäkerheten och de boendes säkerhet. I utlåtandena betonades miljöhänsyn och samarbete. Enligt utlåtandena ska HRM fortsätta att utveckla avfallshantering, främja den cirkulära ekonomin och vidta åtgärder som syftar till att höja avfallsåtervinningsgraden. Städerna stöder också klimatmålen, uppnåendet av koldioxidneutralitet och ökad

ansvarsfullhet i verksamheten. En möjlighet ansågs vara att utveckla utnyttjandet av avfallens sidoströmmar i huvudstadsregionen i samarbete med företag som producerar tjänster.

Avfallshanteringens investeringsprogram har utarbetats med beaktande av det fastställda målet att öka återvinningen samt klimat- och miljömålen. Investeringsprojekten har i investeringsprogrammet prioriterats i enlighet med dessa mål. I investeringsprogrammet satsas under de första åren kraftigt på att förbättra produktiviteten genom att genomföra projektet med rötresten för jordbruket och gasklockan i Kåringmossen, som effektiviserar utnyttjandet av bioavfall och biogas. Sortti-stationsverksamheten säkerställer tillgången till högkvalitativa avfallshanteringstjänster för både hushåll och företag. Sorttis stationsnät skapas i samarbete med städerna. Planarbetet för att förverkliga den senaste Sortti-stationen på Mårtensbyvägen i Vanda har inletts och man söker tomt för nästa Sortti-station i Esbo. Man satsar på att öka återvinningsgraden för hushållsavfall genom att särskilt förbättra sorteringsmöjligheterna för bioavfall. Inom hanteringen av bioavfall riktas investeringarna starkt mot projekt som gäller återvinning av näringsämnen och förbättring av material- och energieffektiviteten. Avfallshanteringssektorns produktivitet och självförsörjningsgrad bedöms öka kraftigt under programperioden. Det fanns således inget behov av att göra ändringar i investeringsprogrammet för avfallshanteringen på grundval av utlåtandena.

Avfallshanteringens investeringsprogram 2025-2044 och dess effekt

Avfallshanteringens investeringsprogram är för första gången temabaserat. Teman beskriver projektens effektivitet, det vill säga vilka frågor projekten påverkar. När det gäller avfallshanteringen har två teman valts: Miljöansvar och driftsäkerhet samt en utvecklande och betjänande avfallshantering. När det gäller avfallshanteringen gäller flera strategiska mål och prioriteringar samma investeringsprojekt, så målen och prioriteringarna har anpassats till två centrala teman. För dessa teman har man antecknat temaspecifika mål, beskrivit de centrala projekten under planeringsperioden och behovet av investeringar som hör till temat, beskrivit prestationer och åtgärder samt sammanställt effektindikatorer. Dessutom beskrivs i investeringsprogrammet en projekthelhet som innehåller tema 1 och 2, eftersom en betydande del av projekten innehåller målen för tema 1 och 2. Investeringsprogrammets totala belopp för åren 2025–2044 uppgår till sammanlagt 298,7 miljoner euro. Investeringsprogrammet beskrivs kortfattat per tema nedan.

Miljöansvar och driftsäkerhet

Temat omfattar investeringar som säkerställer avfallshanteringens driftsäkerhet och att tillståndsvillkoren uppfylls, hanteringen av tillgångarnas livscykel och klimatförändringarna samt målen för energieffektivitet. Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 165 miljoner euro. Dessutom placeras en del av projekten som omfattar båda huvudtemana 1 och 2, som utgör totalt 74 miljoner euro av investeringarna, under detta tema. Dessa är i huvudsak hanteringstjänstbaserade investeringsprojekt som riktar sig till Kåringmossens ekoindustricentrum.

Under programperioden har man planerat att genomföra investeringar i färdigställandet av gasinsamlings- och vattenhanteringssystem på Kåringmossens ekoindustricentrums avstjälpningsplatser och avstjälpningsplatsernas ytkonstruktioner, investeringar som förutsätts för hanteringen av bioavfall och investeringar som krävs för hanteringen och slutförvaringen av slagg och aska vid avfallskraftverket som HRM ansvarar för. Dessutom genomförs nödvändiga investeringar i utveckling och

underhåll av infrastruktur, anskaffning av maskiner och utrustning för hanteringstjänster, energi- och materialeffektivitetsinvesteringar samt IKT-investeringar. Dessa investeringar grundar sig på hanteringen av miljöutsläppen från ekoindustricentralen och avstjälningsplatsen, säkerställd egen energiproduktion, hantering av tillgångarnas livscykel och efterlevnad av miljötillståndsvillkoren.

I början av planeringsperioden genomförs en investering i en gasklocka för korttidslagring av deponigas vid ekoindustricentralen, som beräknas vara färdig under åren 2025–2026. Dessutom är det nödvändigt att införskaffa nya gasmotorer för att utnyttja gasen. Anskaffningen av dessa är aktuell under åren 2030–2031. På avstjälningsplatser och planområden bildas avsevärda mängder dagvatten som ska ledas till avloppsreningsverket. För ledningen av dessa förorenade vatten planeras investeringar i avlopp och bassänger, varav det närmaste är avloppet från Käringmossen till Blombackens reningsverk som ska genomföras år 2030.

Avfallshanteringens investering i avlopp gäller den del som placeras på Käringmossens fastighet. Dessutom har man planerat system för återvinning av avstjälningsplatsens infiltrerande vatten för att säkerställa gasproduktionen på avstjälningsplatsen och därmed förkorta efterbehandlingstiden. Under planeringsperioden färdigställs och underhålls även ytkonstruktionerna på avstjälningsplatserna för att främja miljöns tillstånd och den biologiska mångfalden.

De mest omfattande investeringsbehoven inom temat miljöansvar och driftsäkerhet är inriktade på hantering och utnyttjande av bioavfall. I början av planperioden färdigställs projektet för förädling av rötresten för jordbruksbruk. I början av planperioden saneras dessutom komposteringsanläggningens tunnlar, som närmar sig slutet av sin livslängd. Under åren 2028–2029 planeras anskaffningen av en röttningsreaktor för att öka röttningskapaciteten för bioavfall, vilket också förbättrar driftsäkerheten för rötning av bioavfall. Projektet i slutet av planperioden innehåller å sin sida innovativa investeringsreserver för hantering av bioavfall och beredskap för att upprätthålla driftsäkerheten i hanteringen av bioavfall.

Som investeringar i hanteringen och slutförvaringen av avfallskraftverkets slagg och aska samt i utnyttjandet av dessa genomförs i början av planperioden investeringar i anslutning till ibruktagandet av askcell T2 och stängningen av cell T1 som ska tas ur bruk. Under planperioden har man också förberett sig för genomförandet av den nya askcellen T3 under åren 2034–2035. Dessutom har man förberett sig på att utveckla nya metoder för behandling av aska, som i framtiden kan ersätta slutförvaringen av aska.

Under planperioden genomförs de årliga investeringar som krävs för utveckling och underhåll av infrastruktur samt maskiner, utrustning och system för hanteringstjänster. Dessa investeringar inriktas främst på fält, byggnader, nätverksinfrastruktur, automationssystem och maskinpark för hanteringstjänster.

Investeringarna i energi- och materialeffektivitet är inriktade på att upprätthålla Käringmossens ekoindustricentralens energieffektivitet och förbättra kostnadseffektiviteten. I början av planeringsperioden har man förberett sig på småskaliga investeringar i värmeackumulatörer och i slutet av planeringsperioden i nya ersättande energiproduktionsformer i och med att Käringmossens egen energiproduktion fortsätter att minska. Käringmossens egna färdiga el- och värmeöverföringsnät kan därmed utnyttjas effektivt i områdets energiöverföring under hela planeringsperioden. I investeringsprogrammet har man inte förberett sig för anläggningssliknande hantering av avfall när det gäller investeringar,

eftersom hanteringen har planerats att vid behov i första hand skaffas som en tjänst.

Avfallshanteringens årliga investeringar i operativa datasystem är relativt små jämfört med avfallshanteringens totala investeringar. Med dessa systeminvesteringar säkerställs avfallstransportens och avfallshanteringens driftsäkerhet.

Utvecklande och betjänande avfallshantering

Temat omfattar investeringar som säkerställer jämlik service för alla invånare i området med beaktande av förändringar i verksamhetsmiljön och skärpta krav samt samtidigt tryggar en modern och säker arbetsmiljö. Temat omfattar även främjande och möjliggörande av den cirkulära ekonomin samtidigt som produktiviteten förbättras. Under programperioden genomförs investeringsprojekt som främjar temats mål för sammanlagt cirka 60 miljoner euro. Dessutom placeras en del av de totala investeringarna på 74 miljoner euro för tema 1 och 2 också under detta tema.

Under programperioden har man planerat att utvidga Sortti-stationsnätverket genom att genomföra saneringsarbeten på de nuvarande Sortti-stationerna och Stensböle avfallsservicecentral och anskaffningar av deras materiel, genom att göra anskaffningar av avfallstransportkärl och investeringar i lagrings- och underhållsutrymmen för insamlingsredskap, markanskaffningar inom avfallshantering och investeringar som krävs för utvecklingen av området för cirkulär ekonomi i Sjöskog. Investeringarna grundar sig på att jämlikt erbjuda kunderna avfallshantering, ett vederbörligt servicenätverk och lämpliga avfallskärl. Dessutom tryggar investeringarna hanteringen av tillgångarnas livscykel och säkerställer en säker arbetsmiljö.

Under programperioden planeras tre nya Sortti-stationer att förverkligas, varav Sortti-stationen på Mårtensbyvägen i Vanda planeras färdigställas som den första under åren 2026–2028. Nätverket av Sortti-stationer i Esbo planeras kompletteras så att en ny Sortti-station färdigställs under år 2032. Dessutom har man förberett sig för en tredje ny Sortti-station i slutet av planperioden så att stationen färdigställs under år 2042. Sortti-stationsnätverket planeras också att under planperioden kompletteras med 2–3 nya Sortti-ministationer. Det nuvarande servicenätets funktion och serviceförmåga säkerställs genom att dessutom genomföra saneringsarbeten och underhållsinvesteringar på de nuvarande Sortti-stationerna och Stensböle avfallsservicecentral samt årliga materielanskaffningar på avfallsmottagningspunkterna. Under planperioden har man förberett sig för avfallshanteringens markanskaffningar främst för de nya Sortti-stationernas tomter, varav behovet av den första fasen inriktas på anskaffningen av tomten för den nya Sortti-stationen i Vanda.

Investeringarna under programperioden för avfallstransporter inriktas främst på anskaffning av servicehallar och -fält avsedda för hantering och underhåll av avfallskärl. Avfallskärl anskaffas årligen under hela planperioden. Som investering i avfallstransporter planeras utbyggnaden av kärllhallen i Sjöskog under åren 2025–2027. Dessutom har man under åren 2036–2039 förberett sig på att investera i instrumenterings- och identifieringssystem för fastigheternas avfallskärl.

I investeringsprogrammet har man dessutom förberett sig för utvecklingen av Sjöskogsområdet för den cirkulära ekonomins behov. HRM äger en stor fastighet i Sjöskog, som ligger i både Vanda och Tusby. Tusby kommun genomför utarbetandet av en plan som tillåter ett cirkulärt ekonomikvarter i sitt område, och Nylands förbund har skissat upp en dal för cirkulär

ekonomi i Sjöskogsområdet, så att området kan utnyttjas för cirkulär ekonomi.

Totala investeringar under programperioden 2025–2044

De totala investeringarna för planperioden 2025–2044 uppgår till ca 298,7 miljoner euro (föregående 129,7 miljoner euro). Till skillnad från det tidigare investeringsprogrammet har investeringsprogrammet nu utarbetats för 20 år. I proportion till tjugo år har investeringsnivån ökat med cirka 15 procent. Jämfört med det föregående investeringsprogrammet riktas förändringarna i investeringarna till de närmaste åren och de ökas främst av projektet Rötresten för jordbruket och gasklockan i Käringmossen, som dock bedöms vara investeringar som minskar driftskostnaderna och därför har godtagbara återbetalningstider.

Det är emellertid inte möjligt att uppfatta alla investeringsbehov i slutet av den långa planperioden och rikta dem till investeringsprogrammet. Därför har reserveringar gjorts för investeringarna i slutet av programperioden, med vilka den totala investeringsnivån har uppnåtts till exempel vad gäller servicekapaciteten och underhållssaneringarna till den nivå som krävs för tillgångarna och den uppskattade verksamhetens omfattning.

Årliga investeringar planerade för åren 2025–2044

År	Totalt (M€)	Föregående investeringsprogram (M€)
2023	-	23,7
2024	-	27,9
2025	20,9	15,2
2026	16,4	10,4
2027	18,6	12,9
2028	19,2	11,0
2029	12,2	11,6
2030	12,4	9,0
2031	11,6	9,2
2032	14,3	7,8
2033	13,2	-
2034	14,1	-
2035	15,8	-
2036	15,5	-
2037	15,0	-
2038	13,9	-
2039	12,6	-
2040	12,8	-
2041	14,8	-
2042	15,9	-
2043	15,2	-
2044	14,1	-

Genomförande, uppföljning och rapportering av investeringsprogrammet

Investeringsprogrammet är grunden för utarbetandet av ekonomi- och verksamhetsplanen (TTS). Beslut om genomförande av projekt fattas på grundval av mer detaljerad planering och nödvändiga projektplaner utarbetas för projekten. Separata upphandlingsbeslut fattas om investeringarna. Förverkligandet av ekonomi- och verksamhetsplanen och därmed även genomförandet av investeringsprogrammet följs upp och rapporteras regelbundet i samband med delårsrapporterna och den interna rapporteringen. Förslaget till investeringsprogram 2025–2044 presenteras per investeringskorg i bilagan.

Ekonomisk modell

I samband med utarbetandet av investeringsprogrammet har investeringsbehoven granskats ur avfallshanteringens ekonomiska perspektiv. Under beredningen har investeringsprogrammet granskats och justerats kvantitativt och tidsmässigt så att man har nått en ekonomiskt hållbar nivå. Under planperiodens första hälft är investeringsbehovet stort, vilket ökar behovet av att öka intäktsfinansieringen under de första åren med reala taxahöjningar. Under andra halvan av perioden sjunker investeringsnivån, vilket gör att taxahöjningarna blir mer måttliga.

I den ekonomiska modelleringen har investerings- och finansieringsbehovet inom avfallshanteringens samt utvecklingen av verksamhetsvolymen under 20 års tidsperioden 2025–2044 bedömts. Den ekonomiska utgångspunkten för modelleringen har använts från det senaste bokslutet 2023. Som utgångspunkter i investeringsprogrammet har följande parametrar använts: årsinflationen i genomsnitt 2 %, räntenivån för extern finansiering i genomsnitt 3 % och den genomsnittliga räntenivån för medlemskommunernas lån 5,3 %.

I den ekonomiska modelleringen har utvecklingen av verksamhetens volym bedömts och prognoserna för intäkter och driftsutgifter har baserats på den. Förändringsprognosen för prestationsvolymerna grundar sig i huvudsak på den uppskattade utvecklingen av invånarantalet i verksamhetsområdet och förändringar i verksamhetsmiljön, såsom lagstiftningen. Invånarantalet förutspås öka på lång sikt i enlighet med MAL-befolkningsprognosen. Befolkningstillväxten för de närmaste åren 2025–2027 har uppskattats till 1,1 % per år och från och med år 2028 förutspås årstillväxten avta till strax under 1 %.

Investeringsnivån för avfallshanteringens 20 års investeringsprogram 2025–2044 är i genomsnitt cirka 15 miljoner euro per år, med fokus på början av perioden. Tidpunkten för enskilda investeringar är dock osäker på grund av den långa tidsperioden på 20 år.

När det gäller transportavgifter har 6 % per år använts som parameter för åren 2025–2026 och 2 % från och med 2027 som en inflationsbaserad förändring. För övriga avgifter och kostnader har en inflation på 2 % använts som standard. Baserat på modelleringen kommer nettoskuldsättningen att brytas i enlighet med det strategiska målet under strategiperioden 2026. Skuldsättningen inom avfallshanteringens har minskat under de senaste åren i och med att investeringsnivån har sjunkit och självförsörjningsgraden har ökat avsevärt. Genom att öka intäktsfinansieringen kan självförsörjningen bibehållas trots stora investeringsutgifter. Under periodens sista hälft börjar självförsörjningen öka snabbt, förutsatt att investeringsnivån sjunker i enlighet med programmet.

Den ekonomiska modellen för avfallshanteringsverksamheten presenteras i bilagan.

Beslutsförslag (TF)

Styrelsen beslutar att vidare föreslå investeringsprogrammet för avfallshantering 2025–2044 för godkännande på samkommunstämmen.

Beslut

Styrelsen fattade beslut enligt förslaget.

Samkommunen 29.11.2024
581/06.060.600.6007/2024

Beslutsförslag

Samkommunstemman godkänner investeringsprogrammet för avfallshanteringen 2025–2044 enligt bilagan.

Beslut

Bilagor

- Avfallshanteringsens investeringsprogram 2025–2044